

УДК : 334.012.64:342.78

Даценко Д.А.,

магістрант факультету

управління фінансами та бізнесу

Маліновська О.Я.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри

публічного адміністрування та управління бізнесом

Львівського національного університету імені Івана Франка

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕЛОКАЦІЇ БІЗНЕС-СТРУКТУР

ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

З початку повномасштабного російського вторгнення в Україну економіка нашої держави перейшла у воєнний стан з його специфічними особливостями. Різко змінилися потреби та пріоритети суспільства, значно скоротилися обсяги необхідних ресурсів для ведення бізнесу. Неспровокована збройна агресія російської федерації спричинила багато проблем для підприємств, які безпосередньо перебувають або перебували в зоні бойових дій чи в прифронтових територіях. Основне питання, яке потребувало негайного вирішення для цих бізнес-структур – «Як зберегти виробничі потужності?», тобто як убезпечити підприємство від російських ракет, артилерійських снарядів та гранат. І «рятівним кругом» для фірм, які потребували невідкладної допомоги, стала релокація бізнесу із прифронтових територій до більш безпечніших регіонів України або за кордон.

Релокація підприємств України в час збройного конфлікту є одночасно складним і необхідним процесом для збереження нашої економіки. Головним завданням даного процесу є збереження активів та потужностей бізнес-структур, відновлення їх діяльності в більш безпечніших регіонах та збереження робочих місць. Якщо фірма вирішила «переїжджати» із прифронтових регіонів, то існує два способи релокації бізнесу:

- 1) за власний кошт;
- 2) скористатися урядовою програмою [1].

Якщо підприємство використовує перший спосіб, то стає зрозуміло, що всі витрати пов'язані із процесом релокації покладені на нього. Щодо другого способу, то урядом України було успішно розроблено програму дій для переміщення суб'єктів господарювання із критичних регіонів у більш безпечні. Даною програмою може скористатися будь-яка фірма, що перебуває в зоні ризику бойових дій. Пріоритет надається стратегічно важливим підприємствам та тим, які задовольняють невідкладні потреби цивільного населення та військових [2].

Державна програма релокації підприємств має 4 етапи реалізації:

- 1) підбір місця розташування для потужностей підприємства;
- 2) допомога з перевезенням на нову локацію;
- 3) сприяння в розселенні працівників та пошуку нових співробітників;
- 4) підтримку у відновленні логістики, закупівлі сировини та пошуку ринків збуту [2].

Слід зазначити, що безкоштовне перевезення здійснюється за допомогою АТ «Укрзалізниця», АТ «Укрпошта» або залучаються субпідрядні перевізники.

Згідно з даними Міністерства економіки України станом на 24 жовтня 2022 року в рамках програми релокації бізнесу надійшло 1863 заявки підприємств на переміщення, 623 з цих підприємств відмовилися від релокації у зв'язку з деокупацією територій, на яких вони розташовані. При цьому 761 підприємство уже переміщено із зони бойових дій, 80% з них вже відновили роботу на новому місці [3].

За даними Національного інституту стратегічних досліджень найчастіше підприємці обирають переїзд до Львівської області (24,6%), а також Закарпатської (16,1%), Чернівецької (11,4%), Тернопільської (7,6%), Дніпропетровської (7,4%) та Івано-Франківської (7,3%) областей [4].

Серед релокованих підприємств, які вже відновили свою діяльність, найбільшою є частка компаній оптової та роздрібної торгівлі, ремонту

автотранспортних засобів (39% від загальної кількості), переробної промисловості (33%), інформації та телекомунікацій (6%), професійної, наукової та технічної діяльності (5%) [4].

При “евакуації” бізнесу зі сходу на захід України, більшість компаній стикається зі схожими проблемами: відсутністю житла для працівників чи підбором працівників у місцях дислокації після переїзду, дефіцитом відповідних майданчиків для виробництва, браком складських приміщень, високими цінами на оренду, відновленням логістики, закупівлею сировини, пошуком нових ринків збуту. Для вирішення виникаючих питань, слід поглибити співпрацю державних виконавчих органів з органами місцевого самоврядування у сфері допомоги бізнесу, тобто узгодити державну програму релокації бізнесу з відповідними локальними програмами підтримки від місцевої влади.

Отже, релокація бізнесу є необхідною для підприємств, які опинилися в зоні бойових дій або ризикують потрапити в дану зону. Вирішення проблем, які виникають при переміщенні підприємств із прифронтових територій до більш безпечніших потребує системного підходу. Його реалізація вбачається як у виконанні та розширенні програмних положень щодо релокації бізнес-структур, так і в низці дій, орієнтованих на лібералізацію економічних відносин у державі. Адже, релокація бізнесу під час дії воєнного стану дозволяє Україні зберігати виробництво та робочі місця, а також задовольнити попит цивільних громадян та армії необхідною кількістю товарів та послуг, критично необхідних для перемоги у війні з росією.

Список використаних джерел:

1. Колесник І. Релокація бізнесу в умовах війни: варіанти та покрокова інструкція. Громадська спілка «Мережа правового розвитку». 2022. URL: <https://ldn.org.ua/consultations/relokatsiia-biznesu-v-umovakh-viyny-varianty-ta-pokroкова-instruktsiia/>.

2. Програма релокації підприємств. *Міністерство економіки України.*

URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv>.

3. Програма релокації: 761 підприємство переміщено в більш безпечні регіони. *Міністерство економіки України.* URL:

<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d152dcfe-7bde-49df-a69a-8d7f9586fc13&title=ProgramaRelokatsii>.

4. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (за 01.07 – 31.07.2022 р.). *Національний інститут стратегічних досліджень.*

URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-biznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-0>.

УДК 336.647

Денисенко І.І.,

магістрант ЦЗФН,

Науковий керівник: Домбровська С.О.,

к.е.н., старший викладач кафедри

фінансового менеджменту та фондового ринку,

Одеський національний економічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН І ПРОБЛЕМИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ

Акціонерні товариства є поширеною формою господарських товариств в Україні. Виникнення і функціонування акціонерних товариств мало як позитивні, так і негативні риси. Вони проявлялись поступово з розвитком самих корпорацій.

Позитивними рисами акціонерних товариств є обмеження економічного ризику для окремих учасників, підвищення підприємницької активності та об'єднання різних економічних можливостей – капіталів та вмінь, знань, ідей, обмеження можливостей вилучення капіталів (паїв, часток) з товариства,